

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ετερότητα στη λογοτεχνία

Τίτλος:

«Ιστορίες ξένες: μία άσκηση στην ετερότητα»

Συγγραφή: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

Εφαρμογή: ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΔΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: : Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ιστορίες ξένες: μία άσκηση στην ετερότητα

Εφαρμογή σεναρίου

Ιωάννης Κονδυλόπουλος

Δημιουργία σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

4^ο Γυμνάσιο Σπάρτης «Γιάννης Ρίτσος»

Χρονολογία εφαρμογής

Από 29-11-2013 έως 18-12-2013.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ετερότητα στη λογοτεχνία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον δάσκαλο και τον μαθητή:

Σχετική εξοικείωση με:

- την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας,
- προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, ζωγραφικής,
- την ηλεκτρονική πλατφόρμα Wiki

Επίσης, να έχουν πρόσβαση στο Internet από το σπίτι.

Προϋποθέσεις υλοποίησης μόνο για τον μαθητή:

- να έχει κατανοήσει τι σημαίνει: ετερότητα, οπτική γωνία, αφηγητής, αφήγηση.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τη σχολική μονάδα:

- σύνδεση με το διαδίκτυο στην αίθουσα διδασκαλίας, στην οποία θα εφαρμοστεί το σενάριο.
- Καλό είναι να έχουμε συνεχόμενα δίωρα στο πρόγραμμα για την εφαρμογή του σεναρίου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σταυρούλα Τεντόμα, Ιστορίες ξένες: μια άσκηση στην ετερότητα, Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Σταυρούλα Τεντόμα, Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας, Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργός του σεναρίου γράφει στην οικεία θέση του αρχικού σεναρίου:

Επιδίωξη του διδακτικού σεναρίου στο πλαίσιο της ενότητας «Ετερότητα στη λογοτεχνία» είναι μέσα από διηγήματα παλαιότερα

που απηχούν εικόνες ζωής και συμπεριφοράς διαφορετικές από τις σημερινές να αντιληφθούν οι μαθητές/μαθήτριες πως ό,τι φαίνεται ξένο ή ανοίκειο σε εμάς μπορεί να μην είναι ξένο ή ανοίκειο για κάποιον άλλον, από άλλη εποχή ή άλλο πολιτισμό. Επίσης, επιδιώξή μας είναι οι μαθητές/μαθήτριες να έρθουν σε επαφή με ωραία διηγήματα παλαιότερης εποχής, να δραστηριοποιηθούν μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες σύνθεσης οπτικού κειμένου, να ασκηθούν στη συγγραφή αφηγηματικού κειμένου, να αναλάβουν υπευθυνότητες και να προσεγγίσουν τη γνώση μέσα από τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων με τον εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές/συμμαθήτριές τους.

Κατά την εφαρμογή κινήθηκα στο πλαίσιο των παραπάνω επιδιώξεων.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Γράφει η Σταυρούλα Τεντόμα:

Ο άλλος, που προκαλεί τη λογική μας, για να μας βγάλει από αυτό που είναι γνωστό και να μας αφήσει μετέωρους στο άγνωστο και στο ξένο είναι το θέμα του σεναρίου που προτείνουμε. Ο άλλος, ο παράδοξος και διαφορετικός μπορεί να έρχεται από έναν κόσμο μακρινό και ξένο, να συνομιλεί μαζί μας, να μένει μαζί μας ή τελικά να φεύγει για να παραμείνει για πάντα στον κόσμο του και εμείς στον δικό μας. Μέσα από παλαιότερα διηγήματα παρακολουθούμε ήρωες παράξενους με άλλες συμπεριφορές να κινούνται σε άλλο χώρο και άλλο χρόνο. Με ευχάριστες και δημιουργικές δραστηριότητες προσπαθούμε να προσεγγίσουμε τους ήρωες αυτούς, να δούμε τον κόσμο τους αλλά και τον δικό μας μέσα από τα δικά τους μάτια. Να

μάθουμε πως ο άλλος, ο ξένος, που δεν είναι όμοιος με μας, ίσως είναι καθρέφτης μας.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, πριν δοκιμάσουμε με τους μαθητές και τις μαθήτριες τις παραπάνω διαπιστώσεις στα διηγήματα που πρότεινε η δημιουργός του, θεώρησα σκόπιμο να εξαγάγουμε τα χαρακτηριστικά του «ξένου» μέσα από ένα άλλο ενδιαφέρον κείμενο, τον «Ξένο» του Νίκου Γκάτσου. Έτσι, ξεκίνησε στην ολομέλεια μια συζήτηση, που συνεχιζόταν στο Wiki της τάξης καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής, σχετικά με τα χαρακτηριστικά του «ξένου», τους λόγους της αδυναμίας μας να τον προσεγγίσουμε και τους τρόπους να το πετύχουμε.

Λίγο πριν από τις χριστουγεννιάτικες διακοπές, μελετήσαμε κείμενα που μας βοήθησαν να κατανοήσουμε κάτι από το πνεύμα των Χριστουγέννων. Το αυθόρμητο χειροκρότημα των μαθητών της τάξης για το ποίημα που έγραψε η αλλοδαπή συμμαθήτρια τους ήταν μάλλον η επιβεβαίωση ότι το σενάριο εκπλήρωσε τους σχετικούς στόχους του.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να προβληματιστούν σχετικά με τις στερεότυπες αντιλήψεις γύρω από τον άλλο, τον ξένο, τον διαφορετικό,
- να μπουν στη θέση του άλλου και να δουν τα πράγματα από τη δική του οπτική γωνία,
- να αντιληφθούν ότι ξένοι και διαφορετικοί μπορεί να φαινόμαστε και εμείς στα μάτια κάποιου άλλου,
- να προσεγγίσουν τους χαρακτήρες των ηρώων και να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά τους,

- να ανταλλάξουν απόψεις σύγχρονα και ασύγχρονα (σε ηλεκτρονικό περιβάλλον).

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με το σενάριο επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να προσεγγίσουν διηγήματα παλαιότερης εποχής,
- να αντιληφθούν ότι η εποχή στην οποία γράφεται ένα κείμενο καθορίζει τον τρόπο θέασης του κόσμου,
- να μπουν στη θέση του άλλου και να δουν τα πράγματα από τη δική του οπτική γωνία στην αφήγηση,
- να συνθέσουν κείμενα αφηγηματικά και οπτικά.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να ανταλλάξουν απόψεις σύγχρονα και ασύγχρονα (σε ηλεκτρονικό περιβάλλον)
- να ασκηθούν στη σύνθεση αφηγηματικών και οπτικών κειμένων
- να πειραματιστούν με τη δημιουργική γραφή και να αναπτύξουν τη φαντασία τους
- να ασκηθούν στην ενσυναίσθηση
- να ασκηθούν στον προφορικό λόγο μέσα από την παρουσίαση των εργασιών

Διδακτικές πρακτικές

Η διδακτική πρακτική του σεναρίου ακολούθησε δύο παιδαγωγικές μεθόδους: τη μέθοδο project και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Απώτερο ζητούμενο μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες ήταν να ωθήσουμε τα παιδιά να αναλάβουν υπευθυνότητες και πρωτοβουλίες μέσα στην ομάδα: να αισθανθούν, να προβληματιστούν, να αναπτύξουν τη φαντασία τους, να πλησιάσουν τον άλλο για να δουν τον κόσμο με τα μάτια του, να συνεργαστούν με

τους συμμαθητές/τις συμμαθήτριες και τον εκπαιδευτικό, για να προσεγγίσουν τη γνώση.

Αρωγός στην προσπάθεια αυτή στάθηκε το Wiki της τάξης, που έγινε χώρος ανταλλαγής απόψεων και συνεργασίας των μελών καθεμιάς από τις πέντε ομάδες που δημιουργήθηκαν αλλά και όλων των μαθητών του τμήματος.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Σύμφωνα με τη δημιουργό του, το σενάριο ξεκίνησε από τη σκέψη ότι «ο ξένος δεν είναι μόνο ο μετανάστης ή ο πρόσφυγας που έρχεται από άλλη χώρα, αλλά επίσης ο ασυνήθιστος, ο περίεργος, ο διαφορετικός, ο Άλλος που ο τρόπος του και η ζωή του προκαλεί τη λογική μας».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το αρχικό σενάριο αποτελούσε πρόταση διδασκαλίας 12 ωρών για την ενότητα «Ετερότητα στη λογοτεχνία» της Β΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το [Νέο \(Πιλοτικό\) Πρόγραμμα Σπουδών](#). Κατά την παραμετροποίησή του, μετατράπηκε σε οκτάωρο σενάριο.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αξιοποιήθηκαν μηχανές αναζήτησης, διαδικτυακή πλατφόρμα Wiki, επεξεργαστής κειμένου και πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων. Επίσης, οι ομάδες, με δική τους πρωτοβουλία, χρησιμοποίησαν και άλλα εργαλεία, όπως το Wordle ή το Voki, για να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου:

Ενοτ. 4. Λουκιανός, [«Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας»](#), *Αληθής Ιστορία 2.3-4.*

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Νίκος Γκάτσος, «Ο Ξένος». Στο *Όλα τα τραγούδια*, επιμ. Α. Δημητρούκα, 198. Αθήνα: εκδόσεις Πατάκη, 198.2008.

Στέφανος Δάφνης, [«Ο ξένος των Χριστουγέννων»](#). Στο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*, 44-48. Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2005.

Φώτης Κόντογλου, [«Το βλογημένο μαντρί»](#) (1962). Στο *Έργα Α΄*, 135-139. Αθήνα: «Αστήρ», 1991.

Όσκαρ Ουάιλντ, [«Ο σκληρόκαρδος γίγαντας»](#). Στο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*, 50-53. Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2005.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, [«Η αποσώστρα»](#). Στο *Άπαντα*, τ. Δ΄, κριτ. έκδ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, 51-55. Αθήνα: Δόμος, 1989.

Υποστηρικτικό υλικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Ιστοσελίδες

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: [Λεξικό της κοινής νεοελληνικής](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε τέσσερα δίωρα μαθήματα σε αίθουσα διδασκαλίας εφοδιασμένη με διαδραστικό πίνακα.

1^ο δίωρο

Οι συγκεκριμένοι μαθητές ήδη από την προηγούμενη σχολική χρονιά είχαν εξοικειωθεί με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και τον τρόπο χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Wiki. Ξεκινώντας η ώρα, χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες επιλέγοντας μόνοι τους συνεργάτες τους, με κάποιες μικρές παρεμβάσεις μου, ώστε οι ομάδες να είναι σχετικά ισοδύναμες.

Καταρχάς, προβλήθηκε στον διαδραστικό πίνακα το κείμενο [«Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας»](#) του Λουκιανού από το εγχειρίδιο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας Α΄ Γυμνασίου και θυμηθήκαμε με τα παιδιά όσα είχαν συζητηθεί κατά τη

διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας την προηγούμενη σχολική χρονιά για τα παράξενα όντα που παρουσιάζονται εκεί, τους Φελλόποδες. Οι μαθητές ανακάλεσαν εύκολα τις ομοιότητες και την ιδιομορφία των παράξενων αυτών όντων σε σχέση με τον αφηγητή και τους συντρόφους του. Μετά από αυτό τους ενημέρωσα ότι και οι ήρωες του συγκεκριμένου σεναρίου έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (όχι όμως μόνο σωματικά), που τους καθιστούν παράξενους και ξεχωριστούς. Τα κείμενα αυτά επρόκειτο να τα σχολιάσουμε στην τάξη και στο Wiki, ώστε να σκεφτούμε πώς βλέπουμε τον άλλο και να μπούμε στη θέση του. Το συγκεκριμένο διδακτικό συμβάν δεν διήρκεσε περισσότερο από δεκαπέντε λεπτά.

Στη συνέχεια, μοιράστηκε το [Φύλλο εργασίας 1](#) και ζητήθηκε από τα παιδιά να το επεξεργαστούν για δέκα λεπτά, συζητώντας στο πλαίσιο της ομάδας τους τις σημασίες της λέξης «ξένος» και συμπληρώνοντας τα κελιά του σχετικού πίνακα. Ο γραμματέας κάθε ομάδας ανέλαβε τη συμπλήρωση των κελιών (χειρόγραφα). Ο εκπαιδευτικός περιφερόταν και έδινε διευκρινίσεις. Η εργασία κινητοποίησε τους μαθητές, που έμοιαζαν ευχαριστημένοι με την αναζήτηση των σημασιολογικών αποχρώσεων της λέξης.

Κατόπιν, ανατρέξαμε στο [Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής](#) (στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα) και προβάλαμε στον διαδραστικό πίνακα το λήμμα «ξένος», ώστε να επιβεβαιώσουμε ή να συμπληρώσουμε τις προτάσεις/εικασίες των μαθητών. Διαπιστώσαμε ότι σε μεγάλο βαθμό οι ομάδες είχαν ανταπεξέλθει στη συγκεκριμένη εργασία.

Ενδεικτικά παρατίθεται παρακάτω απόσπασμα της πρώτης σελίδας του [Φύλλου εργασίας 1](#) με τις σημασίες που πρότεινε μία ομάδα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μην πειράξεις τα ξένα πράγματα. -Δικό σου είναι το ακυλί - Όχι, ξένο. Εχτίσε παρόνομα σε ξένο σοκάτεδο. Μένω σε ξένο σπίτι, με ενόια. ΠΑΡ δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα*.	Δεν μου ανήκουν.
Οι ξένοι εργάτες της Γερμανίας. Παντρεύτηκε μια ξένη. Ειδική υπηρεσία για την εξυπηρέτηση των ξένων.	αλλοδαπός
Ξένα προϊόντα. Ξένα ήθη και έθιμα. Ξένο συνάλλαγμα. Ξένες γλώσσες. Ξένη εμπορική αποστολή.	από άλλη χώρα.
Προβλήματα ξένα προς την ελληνική πραγματικότητα. Είναι ξένος προς την υπόθεση. Αισθάνθηκα ξένος ανάμεσα τους. Μετά τον καθγά μας κατατιήσαμε δυο ξένοι. Να μη μιλάς με ξένους (ανθρώπους).	αγνωστος
Εγώ είμαι ξένος προς αυτή την υπόθεση. Μηροστά σε ξένους ανθρώπους να είσαι πισ ευγενικός. (ως ουσ.): Θα έχουμε ξένους απόψε στο σπίτι	άσχετος καλεσμένος

Κατόπιν, περάσαμε στην τελευταία δραστηριότητα αυτής της διδακτικής ώρας. Επέλεξα να ακούσουμε το τραγούδι «[Ο Ξένος](#)» των Στ. Ξαρχάκου-Ν. Γκάτσου, στο οποίο παρουσιάζεται ένας μυστηριώδης Ξένος (με το Ξ κεφαλαίο), εγείροντας πολλές απορίες σχετικά με την ταυτότητά του. Τα παιδιά δήλωσαν τόσο μετά την ακρόαση του τραγουδιού, όσο και στο Wiki, ότι τους άρεσαν ιδιαίτερα η μουσική του τραγουδιού αλλά και η ποίηση του Γκάτσου. Σύμφωνα με τη δεύτερη και τρίτη δραστηριότητα του [Φύλλου εργασίας 1](#), οι ομάδες προσπάθησαν να εικάσουν την ταυτότητα του Ξένου και να αντιστοιχίσουν τη σημασία που έχει στο συγκεκριμένο συγκείμενο η λέξη με κάποια από τις σημασίες που δίνονται στο Λεξικό. Όλες οι ομάδες εργάστηκαν με ζήλο και η αξιολόγησή τους ήταν θετική.

Ακολουθούν δύο από τις απαντήσεις-εικασίες σχετικά με τη σημασία της λέξης και την ταυτότητα του Ξένου στο τραγούδι των Ξαρχάκου-Γκάτσου:

- Ταιριάζει «ο ξένος» του τραγουδιού αυτού σε κάποια από τις σημασίες που δίνονται από το Λεξικό Τριανταφυλλίδη; Διαφορετικός/Άγνωστος (Χριστός)
- Ας προσπαθήσουμε να συζητήσουμε για την ταυτότητά του.

- Ας προσπαθήσουμε να συζητήσουμε για την ταυτότητά του.

Η ταυτότητα του ξένου είναι φανερή μέσα στο ποίημα. Είναι ο Ιησούς Χριστός (στην τρίτη στροφή για μένα... θα σταυρωθεί και τέτοια στροφή "του παραδείσου το κλειδί".) Από την μτροσινή

Αφού συνέλεξα τα φύλλα εργασίας (ένα για κάθε ομάδα), σχολιάσαμε τις απαντήσεις. Διαπιστώσαμε ότι οι ομάδες ανταποκρίθηκαν στις δραστηριότητες που τους ανατέθηκαν. Επισημάνθηκε στους μαθητές ότι, παρά την ομοφωνία σχετικά με την ταυτότητα του Ξένου, θα έπρεπε να είμαστε όλοι πολύ προσεκτικοί, διότι κάποιος άλλος μπορεί να προτείνει διαφορετική ερμηνεία από τη δική μας. Πρότεινα, λοιπόν, να συνεχιστεί η συζήτηση σχετικά με την ταυτότητα του Ξένου και κατά την επόμενη ώρα, ώστε να δούμε κατά πόσο θα κλονιστούν οι παραπάνω βεβαιότητες.

Κατά τη δεύτερη ώρα, λοιπόν, με το ποίημα να προβάλλεται στον διαδραστικό πίνακα και με το [Φύλλο εργασίας 1](#) στα χέρια, τα παιδιά συζήτησαν εκ νέου το ποίημα για δέκα περίπου λεπτά και έγραψαν αριστερά του ποιήματος ποια στοιχεία συγκεντρώνουμε από αυτό για τον Ξένο και την ταυτότητά του και δεξιά για τη στάση των άλλων απέναντι στον Ξένο.

Στη συνέχεια, σημειώσαμε τις απόψεις που εκφράστηκαν στον πίνακα. Καθώς προχωρούσε η συζήτηση, τα παιδιά άρχισαν να αμφιβάλλουν αν ο Ξένος είναι

πράγματι ο Χριστός. Μάλιστα, μια ομάδα υποστήριξε ότι, αν θεωρούσαμε δεδομένο κάτι τέτοιο, θα περιορίζαμε στα καθ' ημάς το πανανθρώπινο νόημα του ποιήματος.

Παραθέτω τα στοιχεία που σημειώσαμε στον πίνακα κατά τη μελέτη του ποιήματος, όπως τα κατέγραψε στο τετράδιό του ένας μαθητής:

Ο Ξένος	Εμείς απέναντι στον ξένο
1. Έρχεται από ένα μέρος α-προσδιόριστο, ασφής και <u>αχνόσω</u> σε πολλούς.	① Ο ξένος: μας κάνει να απορούμε, να ακαρωσιόμαστε ② Μας φέρνει σε αμηχανία
2. Είναι αλλοτινός με το όνειρο. Μήπως εκφράζει τις ελπίδες για κάτι καλύτερο;	σε αδιέξοδο και στο τέλος μας διχαίνει. ③ Θέλει να μας βγάλει
3. Είναι αινιγματικός.	απ' το σκοτάδι. Να μας
4. Είναι απόμακρος και απρόσιτος.	ζωπυγήσει απ' την αδιαφορία μας. Αποκαλύπτει τη
5. Βρίσκεται σε ερηχότατη (πνευματική, συναισθηματική, ψυχική) ενώ όλα γύρω του είναι σκοτεινά.	ανεπάρκειά μας, τη γη για μας και τα ελαττώματά
6. Το μέλλον του προδιαγράφεται <u>δυσόλινο</u> .	
7. Είναι δίπλα μας, αλλά εμείς πρέπει να προστιθέσουμε για να τον γνωρίσουμε. Η ευθύνη είναι δική μας.	

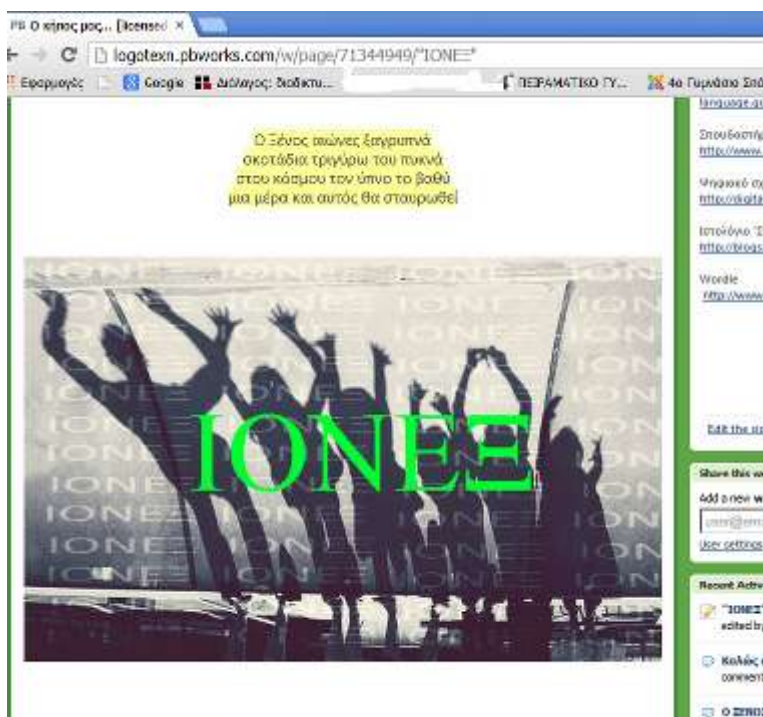
Λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι, συμφωνήσαμε ένα μέλος από κάθε ομάδα να δημιουργήσει, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, τη σελίδα της στο Wiki, ώστε να

καταθέσουν τα παιδιά τις προσδοκίες τους από το σενάριο μας με βάση τον τίτλο (τους επισήμανα ότι τιτλοφορείται «Ιστορίες ξένες: μια άσκηση στην ετερότητα»), αλλά και τις πρώτες εντυπώσεις τους από το διήγημα του Στέφανου Δάφνη «[Ο ξένος των Χριστουγέννων](#)», το οποίο διένειμα τυπωμένο για ανάγνωση και προετοιμασία στο σπίτι. Επίσης, ενημέρωσα ότι υπερσύνδεσμοι προς όλα τα κείμενα του σεναρίου είχαν ήδη αναρτηθεί στο Wiki.

Όλες οι ομάδες κινητοποιήθηκαν και άρχισαν να δημιουργούν τη δική τους σελίδα, φροντίζοντας για την αισθητική τους και την πληρότητα του περιεχομένου. Ακολουθούν τρία στιγμιότυπα από τη σελίδα μίας από τις ομάδες:

Α. Φωτογραφία με το όνομα μιας ομάδας και μια στροφή από το ποίημα στην αρχική σελίδα της.

Β. Χρήση του Voki, υπερσύνδεσμοι προς ατομικές εργασίες και ενσωμάτωση του τραγουδιού από το YouTube στην αρχική σελίδα της συγκεκριμένης ομάδας.

Γ. Χρήση του Wordle και ανάρτηση σχετικά με τις προσδοκίες από το σενάριο.

Ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τα παραπάνω στιγμιότυπα, μετά, μάλιστα, από την εμπειρία της χρήσης του συγκεκριμένου εργαλείου για πάνω από έναν χρόνο από τους συγκεκριμένους μαθητές:

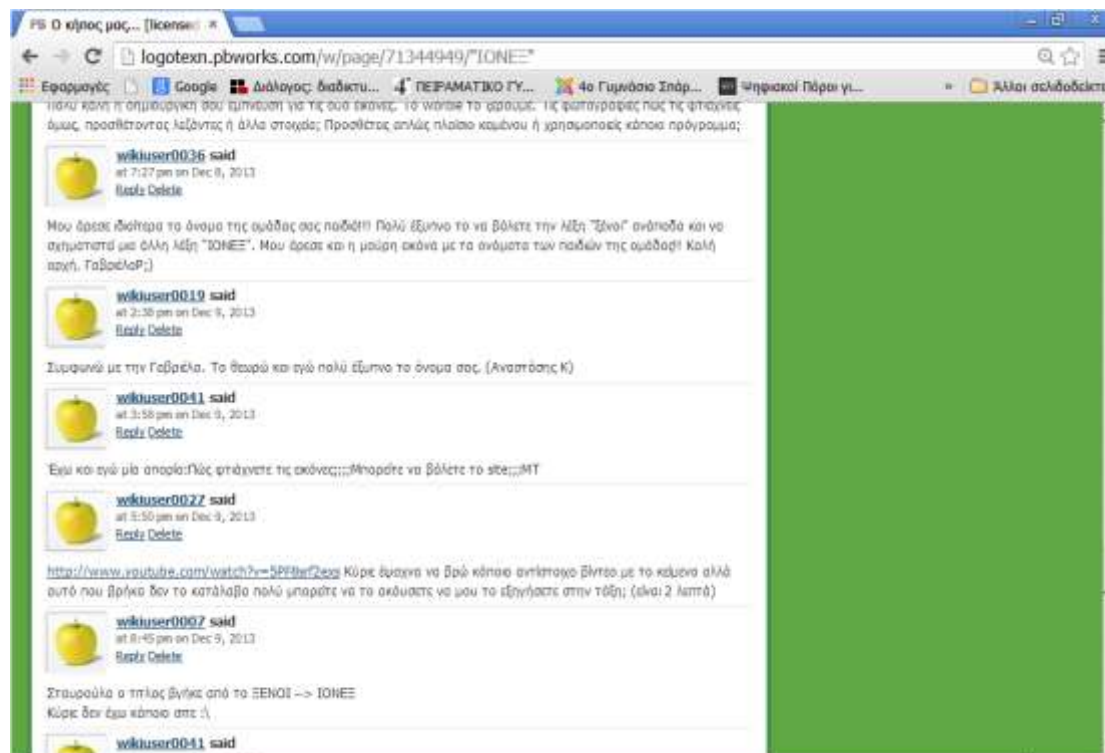
Τα παιδιά, όντας εξοικειωμένα με τον τρόπο ανάρτησης των εργασιών (άλλωστε, δεν πήρε πάνω από δύο λεπτά να υπενθυμίσω στην τάξη πώς κατασκευάζουμε μια σελίδα, πώς αναρτούμε την εργασία μας και πώς δημιουργούμε υπερσύνδεσμο (link) προς αυτήν), ανήρτησαν το υλικό τους και έγραψαν τα σχόλιά τους με μεγάλη ευκολία.

Το Wiki ενισχύει την εργασία των παιδιών σε ομάδες κατά τον εξής τρόπο: τα μέλη της ομάδας θεωρούν τη σελίδα τους ως κάτι δικό τους και φροντίζουν για την αισθητική και το περιεχόμενό της. Έτσι, όπως αποτυπώνεται και στα παραπάνω στιγμιότυπα, ανάλογα με την εξοικειώσή τους με διάφορα προγράμματα κατασκευάζουν εικόνες ή κολάζ, χρησιμοποιούν το Wordle, κατασκευάζουν Avatar στο Voki (το συγκεκριμένο τραγουδούσε απόσπασμα από τον «Ξένο» των Ν. Γκάτσου-Σ. Ξαρχάκου). Επομένως, τα παιδιά συνδημιουργούν πολυτροπικά κείμενα, ενσωματώνοντας πολυμεσικό υλικό.

Τα σχόλια μαθητών από άλλες ομάδες που παρατίθενται στο επόμενο στιγμιότυπο είναι ενδεικτικά για τα θέματα που συνήθως σχολιάζουν τα παιδιά, αλλά και για τα ενδιαφέροντά τους:

Δ.

Θα μπορούσε ίσως κάποιος να αναρωτηθεί πού βρίσκεται η λογοτεχνία μέσα σε όλα αυτά. Θεωρώ πως το γεγονός ότι κάποιο μέλος της ομάδας επέλεξε μία στροφή από το ποίημα που διδάχθηκε και την ανήρτησε στην κεντρική σελίδα της ομάδας του (έστω χωρίς σχολιασμό) αποτελεί δημιουργική αξιοποίηση του εργαλείου. Η επιλογή ενός χαρακτηριστικού κομματιού και η ανάρτησή του σε περίοπτη θέση (στον «πίνακα ανακοινώσεων» της ομάδας, καθώς κάπως έτσι θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η αρχική σελίδα της) απαιτεί κριτική ικανότητα και αυτενέργεια. Άλλωστε, από τη στιγμή που τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αποδέχτηκαν τη συγκεκριμένη ανάρτηση (χωρίς να τη διορθώσουν, να τη συμπληρώσουν ή να τη διαγράψουν) έγιναν συνδημιουργοί, σε κάποιο βαθμό, του συγκεκριμένου υλικού.

Παρατηρούμε στα παραπάνω στιγμιότυπα ότι, μολονότι δε ζητήθηκε εργασία σε PowerPoint, οι μαθητές διάβασαν το κείμενο που τους ανατέθηκε να προετοιμάσουν και ανήρτησαν με δική τους πρωτοβουλία ατομικές εργασίες για

αυτό. Συζήτησα, λοιπόν, το θέμα με τα παιδιά κατά τη διάρκεια του επόμενου μαθήματος. Οι απαντήσεις τους ήταν οι εξής:

α. Θεωρούν ότι το PowerPoint (Ppt), σε σχέση με τον Επεξεργαστή κειμένου (Word), τους δίνει τη δυνατότητα να κατασκευάζουν (κατά δική τους δήλωση, «όμορφα» και «όχι βαρετά») πολυτροπικά κείμενα ενώ, παράλληλα, μπορούν να χρησιμοποιούν εφέ και κινήσεις κατά τη διαδοχή των διαφανειών.

β. Το συγκεκριμένο λογισμικό οδηγεί αναγκαστικά σε κατάτμηση των εκτενών κειμένων του Word, γεγονός που τα καθιστά ευανάγνωστα και λειτουργικά και βοηθά στην κατανόησή τους.

γ. Η παραπάνω ιδιαιτερότητα του PowerPoint έχει ως επακόλουθο να αποφεύγουν οι μαθητές την απλή «Αντιγραφή»-«Επικόλληση» (Copy-Paste) κειμένων που αντλούν από το διαδίκτυο.

δ. Η δημιουργία μιας παρουσίασης είναι, κατά δήλωσή τους, διαδικασία διασκεδαστικότερη από τη συγγραφή ενός κειμένου στον Επεξεργαστή, που απαιτεί πολύωρη πληκτρολόγηση.

Ρώτησα τα παιδιά μήπως η επιλογή κυρίως του PowerPoint για την εκπόνηση εργασιών οφείλεται σε παγιωμένες πρακτικές και στη δύναμη της συνήθειας (π.χ. σε πολλές από τις περσινές εργασίες τούς είχε ζητηθεί ή είχαν προτιμήσει να χρησιμοποιήσουν το συγκεκριμένο λογισμικό, όχι μόνο στο μάθημα της λογοτεχνίας, αλλά και σε διάφορα άλλα γνωστικά αντικείμενα), όμως οι μαθητές επέμειναν ότι η επιλογή οφείλεται στους λόγους που εξέθεσαν προηγουμένως.

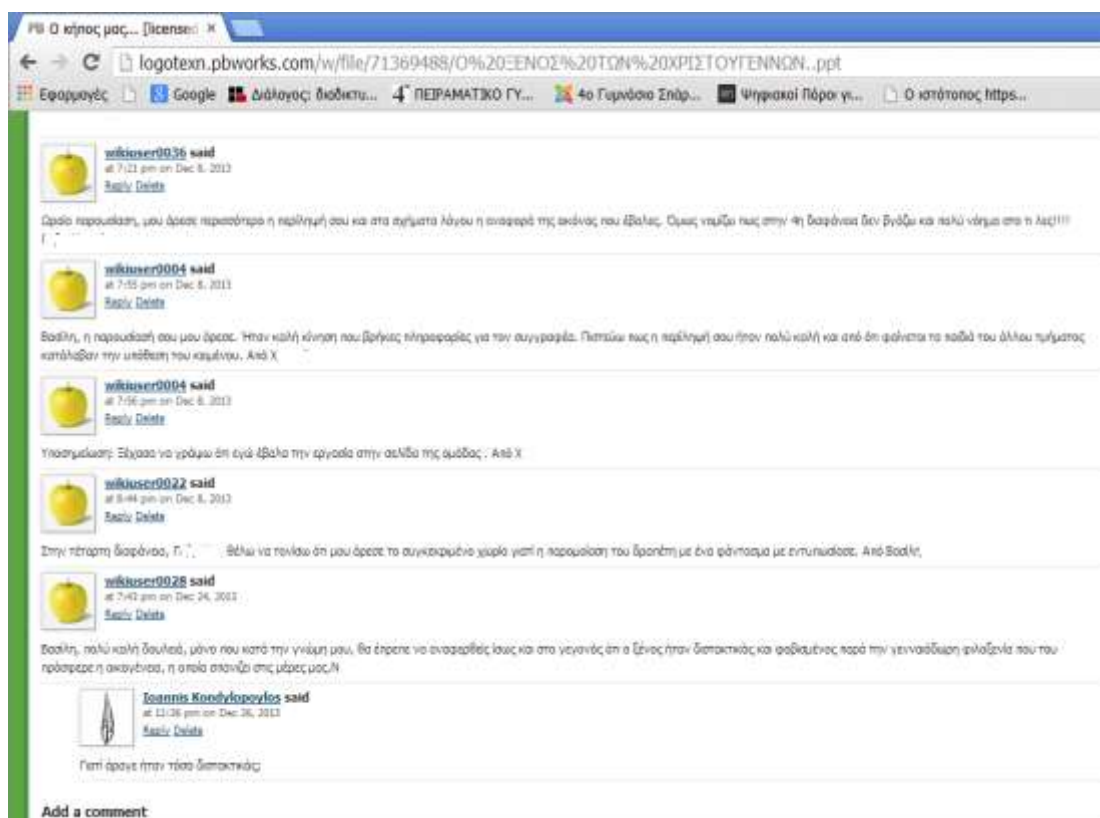
Η επιλογή κάποιων μαθητών να χρησιμοποιούν τον Επεξεργαστή κειμένου για τις εργασίες τους συνδέεται με (και επιβεβαιώνει) την εξοικείωσή τους με το συγκεκριμένο λογισμικό, καθώς προϋποθέτει δεξιότητες γρήγορης και ορθής πληκτρολόγησης.

Τα κείμενα και το σενάριο εν γένει φαίνεται ότι κινητοποίησαν τα παιδιά, που έψαξαν με δική τους πρωτοβουλία στο διαδίκτυο, βρήκαν και ανήρτησαν

υπερσυνδέσμους (links) για αναγνώσεις λογοτεχνικού κειμένου, για το τραγούδι «Ο Ξένος» κλπ.

Παράλληλα με τα παραπάνω, στη σελίδα της ομάδας του, ένας μαθητής ανήρτησε την εργασία που εκπόνησε με δική του πρωτοβουλία, με τη χρήση του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων, για τον «Ξένο των Χριστουγέννων». Ενδεικτικά παρατίθενται κάποια από τα σχόλια για την [παρουσίαση](#) αυτή¹. Παρατηρούμε ότι χάρη στο Wiki η συζήτηση μπορεί να συνεχίζεται επί μακρόν και να συμμετέχουν σε αυτήν και άτομα από άλλα τμήματα. Επίσης, δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να τροφοδοτεί τη συζήτηση, με βάση κάποιες αναρτήσεις ή σχόλια.

¹ Βλ. και στον φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο με τίτλο Τεκμήριο 2.

2^ο δίωρο

Παρεκκλίνοντας από το αρχικό σενάριο, το οποίο προέβλεπε κάθε ομάδα κατά τη δεύτερη φάση να προσεγγίσει διαφορετικό κείμενο, επέλεξα να εργαστούν οι ομάδες παράλληλα πάνω σε κοινό φύλλο εργασίας και σε ένα μόνο κείμενο (υπενθυμίζεται ότι οι μαθητές είχαν προετοιμάσει το κείμενο του Στέφανου Δάφνη «Ο ξένος των Χριστουγέννων» στο σπίτι).

Έτσι, τους μοίρασα το [Φύλλο εργασίας 2²](#) και ζήτησα από τις ομάδες να συνεργαστούν, ώστε σε είκοσι το πολύ λεπτά να συμπληρώσουν όλες τις ερωτήσεις. Τους τόνισα ότι ο χρόνος ήταν σκόπιμα περιορισμένος, ώστε να αποφασίσουν γρήγορα πώς θα καταμερίσουν τις εργασίες τους και να προλάβουν να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις, ώστε να ακολουθήσει συζήτηση. Η εξοικείωση των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο επέτρεψε πράγματι να συμπληρωθούν τα φύλλα εργασίας μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο.

Οι ομάδες ξεκίνησαν μέχρι το τέλος της ώρας αυτής και το πρώτο μισό της επόμενης να παρουσιάζουν εκ περιτροπής τις απόψεις τους, να σχολιάζουν όσα ακούγονταν και να προσθέτουν στοιχεία, όποτε το έκριναν αναγκαίο. Παρατίθενται ενδεικτικά τα φύλλα εργασίας δύο ομάδων, όπως τα συμπλήρωσαν μέσα στην τάξη οι μαθητές που ορίστηκαν ως γραμματείς από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους:

² Πρόκειται ουσιαστικά για ένα συμπίλημα των δύο πρώτων φύλλων εργασίας του αρχικού σεναρίου, με την εξαίρεση της εργασίας για το βιογραφικό του συγγραφέα, η οποία παραλείφθηκε.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

« Οι Αγορές του Βί »

Φύλλο εργασίας 2 (κοινό για όλες τις ομάδες)

1. Ποιά και πόσο εκτετασεται η ιστορία;
2. Ποιοι είναι οι βασικοί ήρωες;
3. Τι συμβαίνει στην ιστορία;
4. Ποιος είναι ο αφηγητής;
5. α. Σε ποιο πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; β. Γιατί επιλέγει αυτόν τον ήρωα ο αφηγητής;
6. Πώς παρουσιάζει ο αφηγητής τον βασικό ήρωα ή τους βασικούς ήρωες του κειμένου σας; Ποια σημασία της λέξης «ξένος» θα χρησιμοποιούσατε για να χαρακτηρίσετε τη συμπεριφορά των βασικών ηρώων σας;
7. Ποια στοιχεία του κειμένου σας φάνηκαν «ξένα», ασυνήθιστα ή παράξενα για τη σημερινή εποχή;
Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

- 1) Η ιστορία εκτετασεται στο Νάυπλιο, αυθημερα των Χριστουγεννιων.
- 2) Οι βασικοί ήρωες είναι ο παππας, οι υψόλογοι συγγενεις, η Βασιλις, ο Ξένος.
- 3) Καθως ετοιμάζεται να φάνε ακουνει ένα περίεργο θόρυβο απ' το υπόγειο. Η Βασιλις φρίσκει έναν άγνωστο να κρύβεται στα σταφιδάκια του υπαγείου. Του προσφέρου τροφή και ζεστασιά. Ύστερα από δίχτυ ώρα ακούει πυροβολισμούς, οι οποίοι μαρτυρουν την δραπέτευση ενός κρατούμενου. Ο Ξένος έφυγε γρήγορα και αυτό θεωρείται πως ήταν ο δραπέτης.
- 4) Ο αφηγητής είναι ο συγγενεις του κειμένου (αείματος ξάδερφος).
- 5α) Η αφήγηση γίνεται στο α' πρόσωπο ενικό.
- β) Εκλέγει αυτό το πρόσωπο για να χίσει το κείμενο πιο ζυκτανό.
- 6) Ο βασικός ήρωας παρουσιάζεται ως ένας θρώμος, παππάρης, με άφρα χένια ζυτάνος. Η σημασία του «ξένου» στο κείμενο είναι «άγνωστος».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

7) Ξίνο και απειρόβιο είναι η συγγένεια της οικογένειας στο τραπέζι και
πίεσ επίσης και η φιλοξενία και η οικειότητα που έδωσε η οικογένεια στον
ξένο.

Το ίδιο Φύλλο εργασίας συμπληρωμένο από άλλη ομάδα:

1. Στο λείψανο μια παλαιότερη ζωή
2. Οι πιο βασικοί ήρωες είναι ο Ξίνο και ο σπείρος
3. Σε ένα πειραματικό θέμα μια οικογένεια ^{επιμένει} να είναι
ένας ένα μέλος της οικογένειας προστάζει ένα ξένο ο οποίος βρίσκεται
στο κατώρι του σπείρου και κρίνει.
4. Αρχικά ο σπείρος είναι ένα μικρό κομμάτι της οικογένειας που παρέρη
ρούσε το σπείρος αυτό
5. Μιλούν στο πρώτο τμήμα για να κάνει ένα αίτημα στο
κατώρι.
7. Αρχικά αυτό που μου φάνηκε Ξίνο με δίνει την σφραγίδα γιατί είναι το
ότι ο Ξίνο διατάζει να μπει στο σπίτι για να κλαθεί και να κλέψει
και η οικογένεια παρέρηδα δίπλα του Ξίνο ευφρόδεται και του
συμφέρει με τον καλύτερο τρόπο
- όπως τα κρίνει πάντα ήταν ευτυχισμένο και ευφρόδεται
αλλά βιάσθηκε ^{από την} οικογένεια
6. Ο Ξίνο παραλαμβάνει ^{από την} οικογένεια και ^{από την} οικογένεια διατάζει να ακολουθήσει
και τον ταυτόσημο του. Ο σπείρος και όλη η οικογένεια παραλαμβάνει
εργασίες, φιλοξενία και ανοιχτόκαρδο του σπείρου. Επίσης, του
προσφέρει αμύγδα, σπείρος. Του Ξίνο δίνει του παρακαλείται να
'δραστηριοποιηθεί' και 'παράγει' προς αυτούς αφού διατάζει να
οικοδομηθεί και να μπει στο σπίτι.

Στο αρχικό σενάριο προβλεπόταν ως στόχος η ετεροαξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των ομάδων. Δίνονταν μάλιστα και σχετικοί πίνακες για να τους χρησιμοποιήσουν οι ομάδες. Καθώς μόλις είχε τελειώσει το πρώτο τρίμηνο, με την ψυχοφθόρα διαδικασία των διαγωνισμάτων, επέλεξα να μην αποκτήσει η αξιολόγηση συστηματικό χαρακτήρα, αλλά όλες οι ομάδες να μοιραστούν, καταρχάς, συναισθήματα και ιδέες, ως υποσύνολα ενός ενιαίου συνόλου, και να υπάρξει σύντομη αξιολόγηση της εργασίας μας στο τέλος του σεναρίου.

Ως εργασία για το σπίτι, ζητήθηκε από τους μαθητές να συνεχίσουν να επισκέπτονται το Wiki, να εμπλουτίζουν τις σελίδες τους με υλικό, εργασίες και σκέψεις σχετικά με το σενάριο. Τέλος, όλοι οι μαθητές θα έπρεπε να έρθουν στο επόμενο μάθημα έχοντας διαβάσει στο σπίτι το κείμενο [«Το βλογημένο μαντρί»](#) του Φώτη Κόντογλου και προαιρετικά τα κείμενα [«Ο σκληρόκαρδος γίγαντας»](#) του Όσκαρ Ουάλντ και/ή την [«αποσώστρα»](#) του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και να τα σχολιάσουν σύντομα στο Wiki.

Μέχρι το τέλος της ώρας επισκεφθήκαμε τις σελίδες των ομάδων στο Wiki και παρουσιάστηκαν σύντομα κάποιες από τις εργασίες που είχαν εκπονηθεί.

3^ο δίωρο

Η πρώτη δραστηριότητα αυτού του μαθήματος προέκυψε από τη σελίδα και το όνομα μιας από τις ομάδες. Το ευφάνταστο όνομα ΙΟΝΕΞ, που αποτελεί αναγραμματισμό της λέξης ΞΕΝΟΙ, προκάλεσε σχετική συζήτηση στο Wiki³ και, καθώς προβλήθηκε η φωτογραφία με το όνομα της ομάδας στη σελίδα της στο Wiki, τα παιδιά ανακάλεσαν τον τρόπο που φαίνονται οι λέξεις σε έναν καθρέφτη.

³ Βλ. παραπάνω, στιγμιότυπο Δ, σ. 17.

Έγραψα, λοιπόν, στον πίνακα τον στίχο του Σεφέρη «[Τον ξένο και τον εχθρό τον είδαμε στον καθρέφτη](#)», (*Μυθιστόρημα*, «Δ' Αργοναύτες») και έθεσα στους μαθητές προς συζήτηση, στο πλαίσιο των ομάδων τους, το παρακάτω ερώτημα: «Στη φωτογραφία που προβάλλεται αυτή τη στιγμή στον διαδραστικό πίνακα, η λέξη «ξένοι» θυμίζει τον τρόπο που φαίνονται οι λέξεις σε έναν καθρέφτη. Τελικά, μέσα από ποιον «καθρέφτη» βλέπουμε τους άλλους γύρω μας;»

Φυσικά, το ερώτημα φαίνεται εκ πρώτης όψεως αρκετά απαιτητικό. Αυτός ήταν και ο λόγος που άφησα τα παιδιά να το συζητήσουν με τους συμμαθητές στο πλαίσιο της ομάδας τους. Παράλληλα, πλησίαζα τις θέσεις εργασίας και βοηθούσα, όταν μου το ζητούσαν, τη συζήτηση. Έχω την αίσθηση ότι ο τρόπος αυτός της συζήτησης (και όχι στην ολομέλεια) βοηθάει τα παιδιά να εκφράσουν πολύ πιο ελεύθερα σκέψεις και συναισθήματα από όταν διεξάγεται η ίδια συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης.

Ωστόσο, ήθελα στο σημείο αυτό να ακουστούν η φωνή και οι σκέψεις κάθε μαθητή χωριστά. Το αποτέλεσμα, όπως φαίνεται από τις (ατομικές) εργασίες που έγραψαν τα παιδιά, ήταν πολύ ενδιαφέρον.

Παραθέτω παρακάτω⁴ διάφορες από τις απαντήσεις τους, που, παρά τις όποιες αδυναμίες (ορθογραφικές ή συντακτικές) ή τον ασταθή βηματισμό κάποιων συλλογισμών (μιλάμε, άλλωστε, για μαθητές και μαθήτριες της Β' Γυμνασίου), αποτυπώνουν την ευαισθησία των παιδιών:

⁴ Βλ. και στον φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο με το όνομα Τεκμήρια 1 (και συγκεκριμένα το Παράρτημα 1).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι άλλοι γύρω μας είναι διαφορετικοί από
εμάς. Εμείς πιστεύουμε ότι οι άλλοι είναι κατώ-
τεροι από μας αλλά αν κοιτάζουμε μέσα
σε έναν καθρέφτη θα δούμε ένα εαυτό
διαφορετικό από αυτό που περιμένουμε.
Δηλαδή ο ξένος είναι παρόμοιος με εμάς
και όχι διαφορετικός. Αλλά επειδή βλέπουμε
ακόμη και τον ίδιο μας τον εαυτό σαν ένα
ξένο τότε και τους άλλους θα τους βλέ-
πουμε διαφορετικούς και θα τους φοβόμαστε.
Τελικά ο καθρέφτης δεν δείχνει πάντα έναν
ξένο αλλά τον ίδιο μας τον εαυτό. Ο
καθρέφτης που βλέπουμε τους άλλους είναι
ο καθρέφτης του εαυτού μας, δηλαδή ο
καθρέφτης της ψυχής μας. Έτσι λοιπόν όταν
δεν θέλουμε να γνωρίζουμε έναν ξένο δεν
θέλουμε να γνωρίζουμε τον εαυτό μας.

Όταν κοιτάζομαστε σ'έναν καθρέφτη προσπαθούμε να δούμε την εικόνα που έχουμε πιάσει στο μυαλό για τον εαυτό μας. Τέλειά όμως βλέπουμε το αληθινό μας πρόσωπο και ζήνους και τον τρόπο με τον οποίο τους αντιμετωπίζουμε. Τέλειά ο καθρέφτης είναι το πιο ειλικρινές άτομο που μας δείχνει μόνο την αλήθεια.

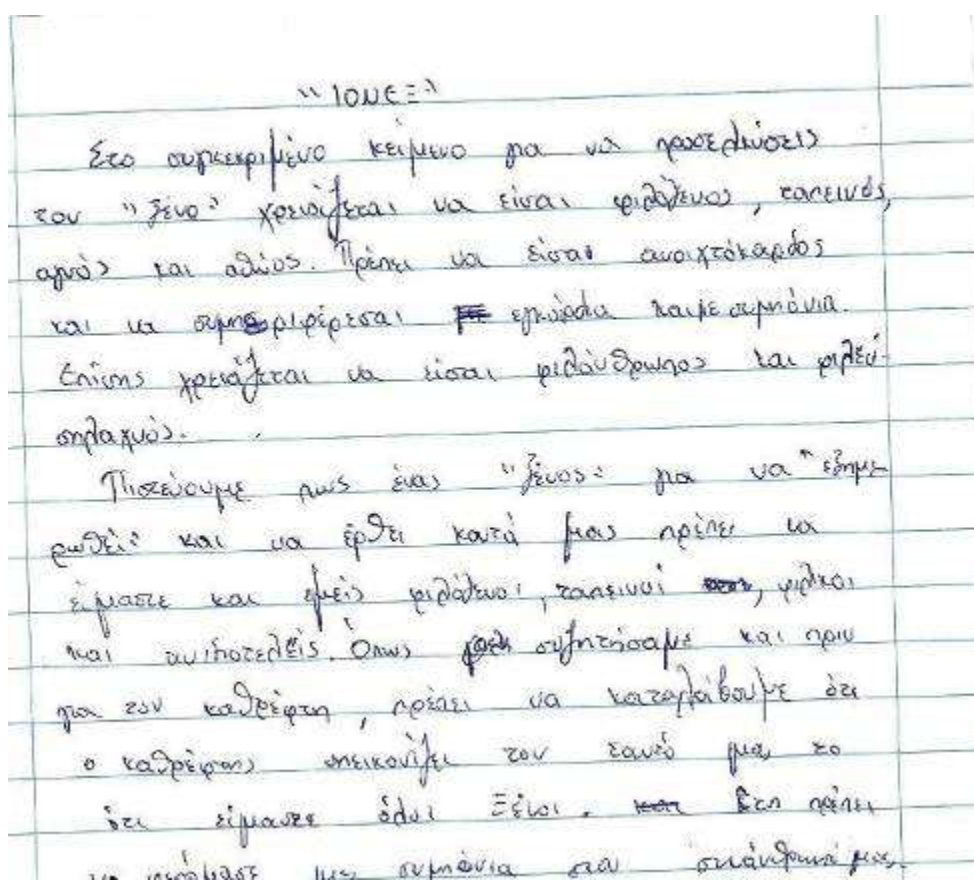
Άφησα τελευταίο ένα κείμενο που γράφτηκε από αλλοδαπή μαθήτρια πολύ χαμηλών, κατά τα άλλα, επιδόσεων, η οποία ήρθε πριν από τέσσερα χρόνια για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Μόλις τελείωσα την ανάγνωσή του κειμένου αυτού στην τάξη, όλοι οι μαθητές, έκπληκτοι και συγκινημένοι, ξέσπασαν αυθόρμητα σε χειροκροτήματα, χαρίζοντας έτσι στη συμμαθήτριά τους την, κατά δήλωσή της, «πιο ευτυχισμένη ημέρα στη σχολική της ζωή».

Η δεξιά είναι βαρύνει για μας
 Ξένος είναι εγώ και ξένος θα μείνω
 με φίλους και με μακαρίτικα
 Ξένος είναι για σας και Ξένος θα μείνω
 Κάθε βράδυ μοιρα μίνα με τον μακαρίτικα
 Κάθε πηγά στα καθαρίστε βλάπω έναν Ξένο σε
 μίνα ναίρη αφρατέ μίσος και οκτώ αλλά
 απίθανο για μίνα Ξένος είναι σέ μαντρε των
 εγώ και Ξένος θα μείνω Ξένος είναι και Ξένος
 θα απομείνω :)

Τη δεύτερη ώρα αυτού του δίωρου μαθήματος την αφιερώσαμε σε συνεργατική γραφή. Αφού προηγήθηκε συζήτηση σχετικά με «[Το βλογημένο μαντρί](#)», ζητήθηκε

από τις ομάδες έως το τέλος της ώρας να γράψουν ένα κείμενο η καθεμιά με θέμα: «Λαμβάνοντας υπόψη σας όσα συζητήθηκαν με αφορμή το κείμενο «Το βλογημένο μαντρί», να συζητήσετε και να γράψετε τις προϋποθέσεις, ώστε να έρθουμε κοντά στον “ξένο”».

Ακολουθούν οι απαντήσεις τριών ομάδων:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι Λογοεξήγες του Β1

Με βάση το κείμενο «Το Βλοχημένο Μαντρί» να συζητήσετε τις προϋποθέσεις, ώστε να έρθουμε κοντά στον Ξένο.

Ο Άγιος Βασίλειος αναζητώντας στέγη, βρήκε καταφύγιο στο σπίτι μιας φτωχής οικογένειας βοσκών. Αυτή η οικογένεια προσπάθησε να έρθει κοντά στον ξένο ζητώντας του να τους μάθει τη Χριστουγεννιάτικη λειτουργία.

Γενικά, για να προσελκύσουμε έναν ξένο πρέπει να αγαπάμε τον εαυτό μας και κατεπέκταση τους ανθρώπους γύρω μας. Πρέπει να εξημερώσουμε τον εαυτό μας. Πρέπει επίσης να ερχόμαστε κοντά του και να μην τον αφήνουμε να ζει σε μια χώρα μίσους και κακίας.

Ο Άγιος Βασίλης αυτή τη χρονιά πρωτοείχε άνοι να πάει της Ανατολικιά από σπίτι σε σπίτι και να μοιράσει τα δώρα στους σπιτιούς, να χυρίσει από όλα τα σπιτικά υψίς σου έως γυγίς ασήρης κελίχους ώστε να δει ποιο ήταν καλύτερο -καρδιά. Κατέως δεν τον δέχτηκε, γιατί από έναν γυγίς ποσού που τον δέχτηκε δίχως.

Πρώτα απ' όλα για να πλησιάσει έναν ζώνο πρέπει να υψίσει γυγίς δώρα. Αρχικά πρέπει να αφήσει τον ζώνο να έρθει στη ζώνη μες και να φωνάξει κελίχους την πόρτα όπως οδ' άδωρικοί στο κελίχους και διαβεβαίωσει ~~στο~~ Αηδωδία, είναι καλό να αντιμετωπίζουμε όπως ο ποσούς γυγίς και με αγάπη.

Πέντε Αειβάς

Πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι η μεταφορική χρήση των λέξεων «εξημερώνω» και «εξημέρωση» σε παραπάνω από μία εργασίες, με τη σημασία που χρησιμοποιείται αυτή η λέξη στον «Μικρό Πρίγκιπα» του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, οφείλεται στην αξιοποίηση κατά την περσινή χρονιά του ίδιου διαδικτυακού χώρου (Wiki) κατά την εφαρμογή σεναρίου μου, στο οποίο η μεταφορά αυτή είχε βαρύνουσα θέση σε πολλά διδακτικά συμβάντα (Κονδυλόπουλος, 2012). Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι το νέο κειμενικό είδος των σεναρίων, λόγω και της συνήθους μεγάλης διάρκειας εφαρμογής τους, αλλά και της αξιοποίησης Κοινοτήτων στις οποίες κατατίθενται κείμενα και ιδέες, γεννά με τη σειρά του όχι μόνο νέα κείμενα (όπως λ.χ. συμβαίνει με την παραμετροποίηση ενός σεναρίου κατά την εφαρμογή του) αλλά και κοινούς κώδικες επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της ομάδας που τα εφαρμόζει.

Πέντε λεπτά πριν χτυπήσει το κουδούνι ανατέθηκαν οι τελευταίες δραστηριότητες για το Wiki:

- Αφού διαπιστώσαμε ότι οι εργασίες στον χώρο αυτό ήταν αποκλειστικά ατομικές και η συμβολή των υπόλοιπων μελών κάθε ομάδας περιοριζόταν σε σχολιασμό τους στις οικείες θέσεις, παρακίνησα τους μαθητές να αρχίσει διάλογος μέσα στη σελίδα της ομάδας τους, ώστε να συναποφασίσουν ποια από αυτές τις εργασίες θα τη συμπληρώσουν/επεξεργαστούν/διορθώσουν μέσω του Wiki, ώστε να την παρουσιάσουν στην ολομέλεια.
- Επίσης, τους διένειμα (και ανήρτησα στο Wiki) τα [Φύλλα εργασίας 3](#) και [5](#), ώστε με το πρώτο να εκφραστούν μέσω του κώδικα της ζωγραφικής ή της φωτογραφίας και με το πέμπτο να αξιολογήσουν το σενάριο σαν να ήταν εκπαιδευτικοί⁵.

4^ο δίωρο

Καταρχάς, διαβάστηκαν, συζητήθηκαν και αξιολογήθηκαν από τους ίδιους τους μαθητές τα κείμενα που γράφτηκαν μέσα στην τάξη κατά το τρίτο δίωρο και παρατέθηκαν παραπάνω.

Στη συνέχεια, μία από τις ομάδες παρουσίασε την εργασία της για τον «Ξένο των Χριστουγέννων» με πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων. Η εργασία αποτέλεσε προϊόν συνεργατικής επεξεργασίας. Αφού συζητήσαμε για την αρχική της μορφή καθώς και για τα οφέλη της συνεργασίας, προέτρεψα τα παιδιά να επισκεφθούν τις υπόλοιπες εργασίες στο Wiki και να αναρτήσουν τα σχόλιά τους εκτός σχολικού χρόνου.

Η τελευταία ώρα του σεναρίου αφιερώθηκε στο [Φύλλο εργασίας 4](#). Μέχρι εκείνη την ώρα δεν είχε αναρτηθεί το Φύλλο αυτό στο Wiki, ώστε να προσέλθουν οι μαθητές χωρίς καμία προετοιμασία και να γράψουν αυθεντικά κείμενα δημιουργικής γραφής μέσα στην τάξη, καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση (όπως επιδιώχθηκε, άλλωστε, και με το [Φύλλο Εργασίας 5](#)).

⁵ Επέλεξα αυτήν την εκδοχή και την ανέθεσα σε όλες τις ομάδες, ενώ στο αρχικό σενάριο προτεινόταν οι δύο από τις τέσσερις ομάδες να προβούν στην αξιολόγηση από τη θέση του μαθητή.

Ακολουθεί ένα από τα κείμενα αυτά, στο οποίο αποτυπώνεται η παραξενεμένη ματιά ενός ανθρώπου παλαιότερης εποχής για τη σημερινή⁶:

⁶ Περισσότερα κείμενα για αυτή τη δραστηριότητα βλ. στον φάκελο Τεκμηρίων στο αρχείο με τίτλο Τεκμήρια 1 και συγκεκριμένα στο Παράρτημα 2.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 4 (κοινό για όλες τις ομάδες)

Τα κείμενα που εξετάσαμε είναι γραμμένα σε παλαιότερες εποχές. Οι ήρωές τους ζουν και συμπεριφέρονται διαφορετικά από ό,τι εμείς σήμερα. Ας κάνουμε μια προσπάθεια να τους προσεγγίσουμε.

Ας υποθέσουμε ότι ζεις στην εποχή που ζει ένας από τους βασικούς ήρωες των διηγημάτων. Να υποθέσεις ότι μεταφέρεσαι για λίγο από την εποχή εκείνη στη σημερινή και, μετά την επιστροφή σου, αφηγείσαι σε έναν φίλο σου (που ζει επίσης εκείνη την εποχή), χρησιμοποιώντας πρώτο πρόσωπο, την εμπειρία σου από το φανταστικό σου ταξίδι στη σημερινή πραγματικότητα. Να καταγράψεις, επομένως, όσα παρατηρήσεις, σκέψεις και έννοιες κατά την επίσκεψή σου στη σημερινή Ελλάδα, μέσα από την οπτική γωνία του ανθρώπου μιας παλαιότερης εποχής.

- Δεν μπορείς να φανταστείς τι έγινε πριν από λίγο... είπα με αγωνία στο βλέμμα.
- Τι έπαδες; μου απάντησε δείχνοντάς μου με το βλέμμα του ότι πραγματικά ήθελε να κλάει.
- Έγινε κάτι απρόφρεστο που δεν είχα φανταστεί ούτε στα πιο τρελά μου όνειρα. Ήταν φοβερό και παράλληλα εκπληκτικό... Ταξίδεψα στο μέλλον! Συγκεκριμένα, ναι ήμουν. Ξηγήσα στο 2013!, είπα και τόνισα την χρονολογία.
- Και τι έγινε; με ρώτησε ανοίγοντας διατύπασα τα κείμενα του και κοπάζοντας βελία μέσα στα δικά μου.
- Αυτά που θα σου διηγηθώ θα σου φανούν παράξενα. Δεν θα σε κακοήγησω τα ίδια πράγματα θα σε φέρουν κάπου της εποχής μας εάν έβλεπε αυτό που είδα εγώ.
- Θα ξεκινήσεις επιτέλους; Με έχει φάει η αγωνία.
- Λοπόν, άκου προσεκτικά... Δεν ξέρω πώς έφτασα... εκεί και βασικά, δεν με εννοίαζε κιόλας. Είχα εκστασιαστεί απ' αυτό που έβλεπα, που δεν με εννοίαζε τίποτα άλλο. Δεν υπήρχαν καταπράσινες κοιλάδες, ούτε πουψηλά χρωματιστά δένδρα. Το μόνο που έβλεπες ήταν ψηλά κύρια από μέταλλο που λαμπύριζαν στον ήλιο. Το θέαμα ήταν τόσο εκπληκτικό και παράλληλα αποκρουστικό.
- Το χειρότερο όμως είναι η σχέση ανάμεσα στις οικογένειες. Όλα αυτά που σου περιέγραφα τα έβλεπα στο ένα παράδειρο, καθώς ήσαν μέσα σε σπίζα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τα μέλη της οικογένειας είχαν κάθει στο τραπέζι με τα πρόσωπά τους.
Οικονομικά ζήτημα άνοιξαν το στόμα τους για να μιλήσουν και συνήθως
αυτό που έλεγαν είχε να κάνει με το να ζητήσουν φάρμακο.
Δεν υπήρχε επικοινωνία, ήταν σαν να μην υπάρχουν καν άνθρωποι.
Με το δωμάτιο καθώς επικρατούσε νεκρική σιωπή. Σε κάποια στιγμή,
το κούρσι χτύπησε και ανείχθηκε σε όλο το σπίτι. Μια γυναίκα, η οποία
υπέθεσε ότι ήταν η μητέρα. Η πόρτα άνοιξε και έβλεπε σχεδόν αμέσως μετά.
Η γυναίκα πήρε φαρμάκια με το δωμάτιο του νεκρού το κεφάλι. Ο άντρας
την ρώτησε τι έγινε κι εκείνη του απάντησε πως ένας Ιησούς ζητούσε ελεημο-
σύνη κι έτσι του έδωσε. Σοκαρισμένα μόλις το άκουσα και πήδα
να φωνάξω αλλά χωρίς να το καταλάβω, έχω βρεθεί πάλι πίσω
- Δεν μπορεί να είναι αλήθεια! Μου απάντησε προσπαθώντας να πείσει τον
εαυτό του ότι όλα αυτά ήταν ψέματα.
- Γιατί να σου πω ψέματα; Αυτό που φοβάμαι είναι να μην γινάσκε οίδι
έτσι!
- Τι να σου πω... Αν δεν αλλάξει η κοινωνία... Δεν πρόκειται να αλλάξει
κανείς!!)

Μετά το τέλος της δραστηριότητας αυτής, ανακεφαλαιώσαμε εν συντομία. Οι μαθητές παρακινήθηκαν να συνεχίσουν τις εργασίες και τον σχολιασμό και κατά τη

διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων, διαβάζοντας τα κείμενα που είχαν προταθεί ως προαιρετικά και δεν εξετάστηκαν διεξοδικά λόγω έλλειψης χρόνου.

Τα τελευταία δέκα λεπτά αφιερώθηκαν σε σύντομη αυτοαξιολόγηση κάθε ομάδας και ετεροαξιολόγηση των υπολοίπων⁷.

Συνοψίζοντας, το σενάριο έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να συνεργαστούν αλλά και να εργαστούν ατομικά σε εργασίες δημιουργικής γραφής και μέσω ενός Wiki, ώστε, μέσω του διαλόγου και της ενσυναίσθησης, να προβληματιστούν σχετικά με τα χαρακτηριστικά του «ξένου» και σχετικά με τη στάση μας απέναντι σε αυτόν. Πιστεύω ότι το σενάριο αυτό αποτέλεσε πράγματι αυτό που δηλώνει ο υπότιτλος του: μια άσκηση στην ετερότητα.

⁷ Βλ. στον φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο με τίτλο Τεκμήρια 3.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

Α. Ακολουθούν κάποια παραδείγματα, όπου εμπεριέχεται η λέξη «ξένος». Ας συζητήσουμε στο πλαίσιο των ομάδων μας και ας προσπαθήσουμε να δούμε ποια είναι η σημασία της λέξης σε καθεμιά από τις ομάδες των παραδειγμάτων.

Σε κάποιες από τις περιπτώσεις θα σας βοηθήσει στην απάντησή σας, αν στη θέση της λέξης «ξένος» χρησιμοποιήσετε μια συνώνυμή της .

<i>Μην πειράξεις τα ξένα πράγματα. -Δικό σου είναι το σκυλί; - Όχι, ξένο. Έχτισε παράνομα σε ξένο οικόπεδο. Μένω σε ξένο σπίτι, με ενοίκιο.</i>	
<i>Οι ξένοι εργάτες της Γερμανίας. Παντρεύτηκε μια ξένη. Ειδική υπηρεσία για την εξυπηρέτηση των ξένων.</i>	
<i>Ξένα προϊόντα. Ξένα ήθη και έθιμα. Ξένο συνάλλαγμα. Ξένες γλώσσες. Ξένη εμπορική αποστολή.</i>	
<i>Προβλήματα ξένα προς την ελληνική πραγματικότητα. Είναι ξένος προς την υπόθεση. Αισθάνθηκα ξένος ανάμεσά τους. Μετά τον καβγά μας καταντήσαμε δυο ξένοι.</i>	
<i>Να μη μιλάς με ξένους (ανθρώπους).</i>	
<i>Εγώ είμαι ξένος προς αυτή την υπόθεση.</i>	
<i>Μπροστά σε ξένους ανθρώπους να είσαι πιο ευγενικός. (ως ουσ.): Θα έχουμε ξένους απόψε στο σπίτι</i>	

Β. Ας ψάξουμε τώρα τις σημασίες της λέξης στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) στην «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα».

Γ. Ας ακούσουμε ένα τραγούδι με τον τίτλο [«Ο Ξένος»](#). Τη μουσική έγραψε ο Σταύρος Ξαρχάκος σε ποίηση Νίκου Γκάτσου (1972).

Ο Ξένος

Ο Ξένος ήρθε μιαν αυγή
απ' των παραμυθιών τη γη.

Ποιος είναι
ρωτάνε όλοι κι απορούν
να καταλάβουν δεν μπορούν.

Άλλοι τον λεν Αυγερινό
άλλοι τον λένε χάροντα
μα εκείνος σαν τον ουρανό
με συντροφιά του τ' όνειρο
είναι μακριά είναι κοντά
σωπαίνει και δεν απαντά.
Σαν πέσει ο ήλιος ξεκινά
να βρει γιατάκι στα βουνά
όμως δεν έμαθε κανείς
αν είναι αητός ή Διγενής.

Ο Ξένος αιώνες αγρυπνά
σκοτάδια τριγύρω του πυκνά.
Στου κόσμου τον ύπνο το βαθύ

για μέρα κι αυτός θα σταυρωθεί.

Όλοι σας τον γνωρίσατε
μα δεν τον ξεχωρίσατε.
Ήρθε κοντά σας μια φορά
στο δρόμο και στην αγορά
σαν ήλιος και σαν αστραπή
μα κανενός δεν το 'χε πει.
Μόνο σαν μεταλάβετε
τότε θα καταλάβετε
πως ήταν άγουρο παιδί
και κράταγε στα χέρια του
μαζί με τ' άλλα αστέρια του
του παραδείσου το κλειδί.

- Ταιριάζει «ο Ξένος» του τραγουδιού αυτού σε κάποια από τις σημασίες που δίνονται από το [Λεξικό της Κοινής Νεποελληνικής](#);
- Ας προσπαθήσουμε να συζητήσουμε για την ταυτότητά του.

Φύλλο εργασίας 2 (κοινό για όλες τις ομάδες)

1. Πού και πότε εκτυλίσσεται η ιστορία;
2. Ποιοι είναι οι βασικοί ήρωες;
3. Τι συμβαίνει στην ιστορία;
4. Ποιος είναι ο αφηγητής;
5. α. Σε ποιο πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; β. Γιατί επιλέγει αυτόν τον τρόπο ο αφηγητής;
6. Πώς παρουσιάζει ο αφηγητής τον βασικό ήρωα ή τους βασικούς ήρωες του κειμένου σας; Ποια σημασία της λέξης «ξένος» θα χρησιμοποιούσατε για να χαρακτηρίσετε τη συμπεριφορά των βασικών ηρώων σας;
7. Ποια στοιχεία του κειμένου σας φαίνονται «ξένα», ασυνήθιστα ή παράξενα για τη σημερινή εποχή ;
Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

Φύλλο εργασίας 3 (κοινό για όλες τις ομάδες)

Τα κείμενά σας δεν είναι εικονογραφημένα. Αν αναλαμβάναμε να εκδώσουμε μία συλλογή διηγημάτων με θέμα τον «ξένο» στη λογοτεχνία πώς θα παρουσιάζατε τον βασικό ήρωα του κειμένου σας; Επιχειρήστε, είτε ομαδικά είτε ατομικά, να ζωγραφίσετε ή να χρησιμοποιήσετε μια φωτογραφία ή να φτιάξετε ένα κολάζ, για να αποδώσετε τη μορφή του – όχι κατ' ανάγκη ρεαλιστικά.

Το έργο σας να το αναρτήσετε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki. Στη συνέχεια, αφού παρατηρήσετε τις εικόνες των συμμαθητών σας, θα σχολιάσετε στον χώρο για τα σχόλια που υπάρχει στη συγκεκριμένη σελίδα τι συναισθήματα σάς γεννά η καθεμιά, αιτιολογώντας όσα γράφετε.

Σημείωση

Μπορείτε να ζωγραφίσετε την εικόνα χρησιμοποιώντας λογισμικό ζωγραφικής ή μπογιές, μολύβια και χαρτί. Αν χρησιμοποιήσετε μπογιές, μπορείτε να φωτογραφίσετε την εικόνα ή να τη σκανάρετε, για να την αναρτήσετε ως αρχείο στο Wiki.

Φύλλο εργασίας 4 (κοινό για όλες τις ομάδες)

Τα κείμενα που εξετάσαμε είναι γραμμένα σε παλαιότερες εποχές. Οι ήρωές τους ζουν και συμπεριφέρονται διαφορετικά από ό,τι εμείς σήμερα. Ας κάνουμε μια προσπάθεια να τους προσεγγίσουμε.

Ας υποθέσουμε ότι ζεις κι εσύ στην εποχή που ζει ένας από τους βασικούς ήρωες των διηγημάτων. Να υποθέσεις ότι μεταφέρεσαι για λίγο από την εποχή εκείνη στη σημερινή και, μετά την επιστροφή σου, αφηγείσαι σε έναν φίλο σου (που ζει επίσης εκείνη την εποχή), χρησιμοποιώντας πρώτο πρόσωπο, την εμπειρία σου από το φανταστικό σου ταξίδι στη σημερινή πραγματικότητα. Να καταγράψεις, επομένως, όσα παρατήρησες, σκέφθηκες και ένιωσες κατά την επίσκεψή σου στη σημερινή Ελλάδα, μέσα από την οπτική γωνία του ανθρώπου μιας παλαιότερης εποχής.

Φύλλο εργασίας 5

Μετά από έναν κύκλο δραστηριοτήτων φτάσαμε στο τέλος της δράσης μας. Ασχοληθήκαμε μέσω των κειμένων που μελετήσαμε με ήρωες διαφορετικούς από εμάς. Ας ανατρέξουμε στο Wiki της τάξης, για να παρακολουθήσουμε την πορεία της εργασίας μας από την αρχή μέχρι τώρα.

Αφήστε τη θέση του μαθητή και προσπαθήστε να μπειτε στη θέση του εκπαιδευτικού. Γράψτε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki τι νομίζετε ότι έμαθαν οι μαθητές και οι μαθήτριες σας από τη δραστηριότητα. Να αιτιολογήσετε τη γνώμη σας. Θα παρουσιάσετε τη γνώμη σας και στην τάξη.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

—

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η αρχική εκδοχή του σεναρίου έδινε έμφαση στην ετεροαξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των εργασιών κατά την παρουσίαση στην τάξη. Τελικά, η διαδικασία εφαρμόστηκε στο τέλος του σεναρίου, χωρίς τη χρήση των προτεινόμενων φύλλων αξιολόγησης.

Επίσης, το αρχικό σενάριο προέκρινε την ταυτόχρονη επεξεργασία διαφορετικών κειμένων από τις ομάδες. Η συγκεκριμένη παραμετροποίηση προτείνει, λόγω και του περιορισμού της διάρκειας του σεναρίου κατά τέσσερις ώρες, διαφορετική κατανομή του χρόνου, διαφορετική δομή του σεναρίου (όχι την κλασική τριμερή), έμφαση στη δημιουργική γραφή και επεξεργασία ενός κειμένου κάθε φορά από την ολομέλεια. Ωστόσο, διατηρήθηκαν η στόχευση και η φιλοσοφία του αρχικού σεναρίου αναφορικά με τις γνώσεις για τον κόσμο και τη λογοτεχνία και, σε μεγάλο βαθμό, και αναφορικά με τους γραμματισμούς.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. 2007 [2003]. *Ανάγνωση και Ετερότητα*. Κλειδιά και αντικλειδιά, επιμ. Α. Ανδρούσου. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ & Πανεπιστήμιο Αθηνών.

http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=820&bitstream=820_01#page/1/mode/2up

Κονδυλόπουλος, Ι. 2012. Τι εξημέρωσε ο Μικρός Πρίγκιπας; Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία (Α΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος

«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Οδηγός για τον εκπαιδευτικό. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση*. Αθήνα: ΥΠΟΠΑ.

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1%20-%20%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%93%CF%85%CE%BC%CE%BD%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BF.pdf>

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelas_0.pdf

Τεντόμα, Σ. 2012. Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία (Β΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.